

AUTOREFERAT

1. IMIĘ I NAZWISKO

Katarzyna Małgorzata Jaworska-Biskup

2. POSIADANE DYPLOMY I STOPNIE NAUKOWE

2005 – tytuł zawodowy magistra filologii w zakresie filologii angielskiej uzyskany na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na podstawie pracy magisterskiej *Dyslexia. Implications for teaching English as a foreign language* (promotor: dr hab. Bogusław Marek, prof. KUL)

2006 – tytuł zawodowy licencjata w zakresie administracji uzyskany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na podstawie pracy dyplomowej *Status prawno-międzynarodowy Wielkiej Brytanii* (promotor: dr hab. Roman Kwiecień, prof. UMCS)

2009 – stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa uzyskany na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II na podstawie rozprawy *Concept understanding by congenitally blind children. Implications for learning and teaching English as a foreign language* (promotor: dr hab. Bogusław Marek, prof. KUL; recenzenci: prof. dr hab. Stanisław Puppel, UAM Poznań i dr hab. Anna Malicka-Kleparska, prof. KUL)

2010 – ukończenie Szkoły Prawa Amerykańskiego (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II i Chicago Kent College of Law, Illinois Institute of Technology)

2016 – tytuł zawodowy magistra prawa uzyskany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego na podstawie pracy magisterskiej *Problemy wykładni i stosowania prawa Unii Europejskiej na przykładzie Karty Praw Podstawowych* (promotor: dr hab. Jerzy Ciapała, prof. US)

3. INFORMACJE O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

2005 - 2009 – wykładowca w Instytucie Filologii Angielskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

2005 - 2008 – wykładowca w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Chełmie

2009 - 2010 – wykładowca w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sandomierzu

2010 - 2012 – adiunkt w Szczecińskiej Szkole Wyższej Collegium Balticum

2010 - 2016 – adiunkt w Katedrze Filologii Angielskiej Uniwersytetu Szczecińskiego

2016 - do chwili obecnej – adiunkt w Instytucie Anglistyki Uniwersytetu Szczecińskiego, Zakład Języków i Kultur Celtyckich

4. WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA WYNIKAJĄCEGO Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003 R. O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (DZ. U. 2016 R. POZ. 882 ZE ZM. W DZ. U. Z 2016 R. POZ. 1311.)

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Selected Medieval Literature from Wales, Scotland and England Reflecting Changes in Welsh and Scottish Law

b) autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

Katarzyna Jaworska-Biskup, *Selected Medieval Literature from Wales, Scotland and England Reflecting Changes in Welsh and Scottish Law*, Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2018, 311s.

recenzenci wydawniczy:

dr hab. Aniela Korzeniowska, prof. UW

prof. dr (em.) Joachim Schwend, Uniwersytet w Lipsku

dr hab. Wojciech Brzozowski, Wydział Prawa
i Administracji UW

c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Monografia miała na celu opis i analizę zmian w prawie walijskim i szkockim od okresu wczesnego do XIV wieku w oparciu o wybraną literaturę walijską, szkocką i angielską. Dotyczy ona interdyscyplinarnych badań nad reprezentacją prawa w literaturze, rozpowszechnionych w krajach anglosaskich, począwszy od lat siedemdziesiątych dwudziestego wieku, co dokumentuje bogata literatura w tym zakresie,¹ w Polsce natomiast mniej znanych.² Wybór tematyki pracy podyktowany został kilkoma czynnikami. Przede

¹ Spośród ogromnej ilości publikacji na temat zjawiska prawa w literaturze w języku angielskim warto wymienić takie pozycje jak: J. B. White, *The legal imagination*, University of Chicago Press, 1985; R. Weisberg, *Poethics and other strategies of law and literature*, Columbia University Press, 1992; G. Binder i R. Weisberg, *Literary criticism of law*, Princeton University Press, 2000.

² Zagadnienie relacji prawa i literatury zyskuje coraz większe uznanie na gruncie polskich badań prawnych i literackich, o czym świadczą następujące publikacje: J. Kuisz i M. Wąsowicz, *Prawo i literatura. Szkice*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2015; B. Wałęciuk-Dejneka, *Literatura i prawo: Przegląd zjawiska*, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, 2017.

wszystkim na gruncie polskich studiów anglistycznych brakuje opracowań poświęconych relacjom prawa i literatury w przeciwieństwie do relacji prawa i języka. Wpisując się w nurt badań z pogranicza nauk filologicznych i prawnych, praca stanowi oryginalne przedsięwzięcie promujące ten rodzaj badań w Polsce. Interdyscyplinarny charakter monografii sprawia, że jest ona adresowana do szerokiego kręgu odbiorców, zarówno specjalistów w dziedzinie literatury i prawa, jak i wszystkich zainteresowanych tematem historii obszaru Wysp Brytyjskich i studiów celtyckich.

Głównym założeniem monografii było przedstawienie ewolucji prawa walijskiego i szkockiego w ujęciu komparatystycznym na podstawie zgromadzonego materiału badawczego, a w szczególności: a) periodyzacja prawa walijskiego i szkockiego; określenie głównych czynników determinujących zmiany w prawie walijskim i szkockim w badanym okresie; b) naszkicowanie kontekstu historycznego, społecznego, politycznego i światopoglądowego, w którym rozwijało się prawo walijskie i szkockie; c) opracowanie terminologii prawniczej specyficznej dla średniowiecznego prawa walijskiego i szkockiego; d) pokazanie, w jaki sposób teksty prawne i literackie wykorzystywano jako narzędzie propagandy w czasie dominacji Anglo-Normanów na Wyspach Brytyjskich i wojen o niepodległość Walii i Szkocji z Anglią w latach 1276-1277 i 1282-1283 oraz 1296-1328; e) analiza wybranych regulacji i pojęć średniowiecznego prawa walijskiego i szkockiego w tekstach prawnych i literackich; f) popularyzacja średniowiecznej literatury walijskiej i szkockiej, języka walijskiego i studiów celtyckich w polskich badaniach anglistycznych.

Podjętą próbę kompleksowego i komparatystycznego opisu prawa i literatury średniowiecznej Walii i Szkocji monografia wypełnia lukę w literaturze przedmiotu. Dotychczasowe opracowania traktowały o prawie i literaturze Walii i Szkocji w wąskiej perspektywie, ograniczając badania wyłącznie do charakterystyki prawa, historii i literatury tych krajów. Poprzez rozszerzenie materiału badawczego o wybraną literaturę angielską, praca uzupełnia także studia o średniowiecznej literaturze angielskiej. Mimo, że główny nacisk został położony na ewolucję prawa walijskiego i szkockiego oraz jej odzwierciedlenie w literaturze, praca porusza także inne zagadnienia, które nie były przedmiotem szerszych opracowań w istniejącej literaturze przedmiotu, przede wszystkim stopniowy proces kolonizacji Walii i Szkocji i marginalizacji dziedzictwa kulturowego i prawnego tych krajów, narodziny angielskiej polityki imperialnej, konstruowanie stereotypów Walijszyków i Szkotów w średniowiecznej literaturze angielskiej. Założeniem pracy było przedstawienie nowego spojrzenia na historię, prawo i literaturę średniowiecznej Walii, Szkocji i Anglii, oderwanego od dominującego w dostępnych publikacjach ujęcia anglocentrycznego.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że realizacja wyżej wymienionych celów badawczych wymagała pogłębionych studiów wykraczających poza badania w dziedzinie literatury, w zakresie nauk prawnych (historii prawa, prawa rzymskiego, ogólnej siatki terminologicznej i pojęciowej prawa), nauk historycznych (historii Walii, Szkocji i Anglii do XIV wieku, i w szerszej perspektywie, historii Wysp Brytyjskich w omawianym przedziale czasowym) oraz studiów celtyckich (kultury, literatury Walii i Szkocji, w tym znajomości języka walijskiego). Dodatkowe wyzwanie stanowił język materiału badawczego, a mianowicie źródła poddane analizie spisano, oprócz języka angielskiego, w języku łacińskim, walijskim i szkockim. Bezpośrednią konsekwencją specyfiki źródeł była konieczność przeprowadzenia analiz z wykorzystaniem słowników takich jak: *Geiriadur Prifysgol Cymru. A Dictionary of the Welsh Language*, University of Wales Centre for Advanced Welsh & Celtic Studies (2014), *Students' Glossary of Scottish Legal Terms*, red. A. D. Gibb (1946), *Dictionary of the Scots Language*, 2004, Scottish Language Dictionaries Ltd., *Black's Law Dictionary*, red. B. A. Garner (2014), A. Dębiński and M. Jońca, *Leksykon Tradycji Rzymskiego Prawa Prywatnego. Podstawowe Pojęcia* (2016), J. Pieńkos, *Słownik Łacińsko-Polski* (1993), J. Sondel, *Słownik Łacińsko-Polski dla Prawników i Historyków* (1997).

Swoistość materii poruszanej w monografii była dla mnie impulsem do dalszego kształcenia. W trakcie pracy nad omawianą monografią podjęłam pięcioletnie studia na kierunku prawo na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, które ukończyłam z wyróżnieniem w 2016 roku. W tym samym roku uczestniczyłam w kursie języka walijskiego zorganizowanym przez Prifysgol Aberystwyth University w Walii.

Monografia składa się z czterech rozdziałów. Rozdział pierwszy zatytułowany *Introduction* zawiera wprowadzenie do tematyki omawianej w dalszej części pracy, przedstawia założenia, metodologię i stan badań nad prawem i literaturą średniowiecznej Walii i Szkocji. W rozdziale tym znajduje się także kontekst historyczny, określający kluczowe fakty i postaci badanej epoki. Podział podrozdziałów 1.2.1. i 1.2.2. obrazuje główne etapy historii Walii i Szkocji wyszczególnione na potrzeby pracy w okresie poddanym badaniu, takie jak: (1) w przypadku Walii: a) okres przed najazdem Rzymian na Brytanię w 43 roku n.e.; b) okres dominacji rzymskiej w Brytanii, który trwał od 43 roku n.e. do momentu uchwalenia reskryptu cesarza Honoriusza w 410 roku; c) okres zwany heroicznym, zapoczątkowany upadkiem hegemonii Cesarstwa Rzymskiego w Brytanii około V wieku do podboju Anglii przez Anglo-Normanów w 1066 roku; d) okres anglo-normański (od XI wieku do XIII wieku; e) okres wojen o niepodległość w latach 1276-1277 i 1282-1283; (2)

w przypadku Szkocji: a) okres przedskandynawski obejmujący czasy przed najazdem Szkocji przez Wikingów około VIII-IX wieku; b) okres skandynawski rozciągający się na lata począwszy od około VIII-IX wieku do osadnictwa Anglo-Normanów w Szkocji w XI wieku; c) okres anglo-normański od XI do XIV wieku; d) okres wojen o niepodległość w latach 1296-1328.

Ponadto, w rozdziale pierwszym dokonałam przeglądu najważniejszych koncepcji dotyczących romanizacji prawa Brytanii i Walii. Zestawienie różnych poglądów na wpływ prawa rzymskiego na prawo Brytanii i Walii pokazało, że badacze tego zagadnienia prezentują często odmienne stanowiska na relacje między prawem rzymskim a zwyczajami praktykowanymi przez mieszkańców Brytanii. Wniosek ten zrodził potrzebę zrewidowania wzmiankowanych teorii w toku dalszego wywodu. W rozdziale pierwszym zasygnalizowałam także istniejące w literaturze przedmiotu dyskusje nad oddziaływaniem prawa Wessexu na prawo Walii w kontekście bliskich stosunków między władcami walijskimi i angielskimi. W omawianym rozdziale uwzględniłam ponadto relacje irlandzko-walijskie, które nie pozostały bez znaczenia dla rozwoju kulturalnego, politycznego, prawnego i ekonomicznego Walii.

Rozdział drugi zwięźle charakteryzuje najważniejsze wybrane źródła składające się na materiał badawczy poddany analizie w rozdziale trzecim. Źródła podzieliłam na następujące kategorie: a) teksty prawne reprezentujące prawo Walii (*Surexit Memorandum* z VIII wieku, *Llandaff Charters* z XII wieku, zbiór *Cyfraith Hywel* spisany w postaci redakcji *Cyfnorth, Blegywryd* i *Iorwerth* z około X wieku); b) teksty prawne reprezentujące prawo Szkocji (*Cáin Adomnáin* z VII wieku, *Gaelic Notes* zawarte w *The Book of Deer* z XI i XII wieku, *Leges inter Brettos et Scotos* z około XII wieku, *The Scottish King's Household* z XIII wieku, *Regiam Majestatem* i *Quoniam Attachiamenta* z XIV wieku, *Leges Forestarum* z XII-XIV wieku, *Leges Marchiarum* z XIII wieku); c) ustawodawstwo Edwarda I uchwalone po podporządkowaniu Walii i Szkocji Anglii w okresie wojen o niepodległość (*The Statute of Rhuddlan* z 1284 roku i *The Ordinance for the Good Order of Scotland* z 1305 roku); d) *Żywoty Świętych* z XI i XII wieku; e) opowieści z cyklu *Mabinogion*, który obejmuje *Pedair Cainc* y *Mabinogi* datowane na około XI i XII wiek i *Y Tair Rhamant*, romanse arturiańskie datowane na około XIII-XIV wiek oraz pozostałe opowieści składające się na ten zbiór; f) *Ystoria Drystan* z około V-IX wieku; g) pseudo-historia, której czołowymi reprezentantami byli Gildas, pseudo-Nennius, Geoffrey z Monmouth, Pierre de Langtoft, William z Malmesbury, Walter Bower, John z Fordun; h) poematy historyczne powstałe w burzliwym czasie walk Szkotów z Anglikami o niepodległość (*The Wallace* autorstwa

Blind Harrego powstały około 1476/1478 roku i *The Bruce* Johna Barboura z 1375/1376 roku); i) literatura podróżnicza (*Itinerarium Cambriae* i *Descriptio Cambriae* Geralda z Walii z XII wieku). W monografii wykorzystałam także literaturę podróżniczą z XVIII wieku, a mianowicie: *A Description of the Western Islands of Scotland* Martina Martina z 1703 roku, *A Journey to the Western Islands of Scotland* z 1775 roku i *The Journal of a Tour to the Hebrides* Jamesa Boswella z 1786 roku. Decyzja o uwzględnieniu tych pozycji podyktowana była brakiem źródeł pochodzących z epoki średniowiecza dokumentujących prawo Highlands i Islands. Opisy zawarte w tego rodzaju literaturze zostały przywołane w pracy, gdyż uwydatniają z jednej strony różnice między prawem szkockich Lowlands, Highlands i Islands, a z drugiej strony, są skarbnicą wiedzy o dawnych zwyczajach i tradycjach mieszkańców tych terenów. Analiza w rozdziale empirycznym objęła również kroniki (*Brut y Tywysogion* z XII wieku, *Flores Historiarum* z XIII wieku, *The Chronicle of Melrose* z XIII wieku) i korespondencję angielsko-walijską. W monografii są także wzmianki o innych pomnikach literatury średniowiecznej, takich jak poezja walijska (*Lament* autorstwa Rhigyfarcha ap Suliena napisany po najeździe Normanów na Dyfed w 1093 roku i *Marwnad Siôn Eos* autorstwa Dafyddda ab Edmwnda z XV wieku), literatura satyryczna (*De Nugis Curialium* Waltera Mapa z XII wieku) i romanse (*Bevis of Hampton* z XIII wieku), które służą ilustracji stawianych tez i opisywanych wydarzeń. Rozdział drugi stanowi również przegląd najważniejszych gatunków literackich charakterystycznych dla omawianej epoki wraz z ich krótkim opisem.

Rozdział trzeci to obszerny przegląd wybranych regulacji prawnych właściwych dla prawa walijskiego i szkockiego wraz z odniesieniem do ich reprezentacji w wyżej wymienionych tekstach prawnych i literackich. Poszczególne podrozdziały w ramach rozdziału trzeciego odpowiadają określonym dziedzinom prawa, a mianowicie strukturze dworu królewskiego, prawu osobowemu, prawu rodzinnemu i małżeńskiemu, prawu zobowiązań z umów i deliktów, prawu rzeczowemu i prawu karnemu. W celu zaakcentowania różnicowania prawnego Szkocji podrozdział 3.2. *Cornerstones of Scottish Law* podzieliłam na prawo szkockich Lowlands (3.2.1. *The Lowlands of Scotland*), prawo szkockich Highlands i Islands (3.2.2. *Marriage and Family Law in the Highlands and Islands of Scotland*) oraz prawo szkockich Marches (3.2.3. *The Scottish Marches*). Nieodłącznym elementem anty-walijskiej i anty-szkockiej polityki Anglo-Normanów był dyskurs, który opierał się na założeniu, że Walijszczyki i Szkoci reprezentowali mniej zaawansowaną kulturę prawną, sięgającą korzeniami pogańskich, plemiennych zwyczajów w porównaniu z kulturą prawną Anglii. Powszechnym zjawiskiem było prezentowanie Walijszczyków i Szkotów jako

ludności barbarzyńskiej. Szczegółowy opis anty-walijskiej i anty-szkockiej retoryki na podstawie zgromadzonej literatury przedstawia podrozdział 3.3. *Law in Anti-Welsh and Anti-Scottish Discourse during the Anglo-Norman Dominance in the Period between the Eleventh and Fourteenth Centuries*. Podrozdziały 3.3.2.1. i 3.3.2.2. poświęcone są tak zwanym *foundation/origin legends*, barwnym relacjom o powstaniu państwa i narodu walijskiego i szkockiego. Walijscy podnosili, że wywodzą się od Cambera, syna Brutusa, potomka uciekinierów z Troi. Szkoci z kolei stworzyli własną legendę o greckim księciu Gaythelosie i poślubionej mu egipskiej księżniczce Scotie.

Rozdział czwarty podsumowuje przeprowadzoną analizę w rozdziale trzecim. W ramach tego rozdziału omówiłam następujące zagadnienia: periodyzację prawa walijskiego i szkockiego (4.1. *Comparison and Periodical Consideration of Welsh and Scottish Law*), odzwierciedlenie prawa walijskiego i szkockiego w literaturze (4.2. *Literary Reflections of the Changing Welsh and Scottish Law*) i prawo jako element propagandy (4.3. *Law and the Discourse of Propaganda*). Niniejszy rozdział kończy streszczenie będące zwięzłym opisem pracy. Do monografii został dołączony glosariusz najważniejszych pojęć prawa walijskiego i szkockiego uzupełniony o pojęcia prawa rzymskiego, kanonicznego i angielskiego przywołane w monografii, opatrzone krótkim komentarzem wraz z podaniem angielskich odpowiedników.

Na podstawie zgromadzonego materiału dokonałam, w pierwszej kolejności, periodyzacji prawa walijskiego i szkockiego. Odnośnie prawa Walii wyróżniłam następujące fazy rozwoju:³ a) okres poprzedzający kodyfikację prawa przez Hywela Dda około X wieku; b) okres od kodyfikacji prawa przez Hywela Dda około X wieku do XIII wieku, w ramach którego określiłam trzy kluczowe etapy, a mianowicie: kodyfikację prawa przez Hywela Dda w X wieku, podział Walii na *Pura Wallia* i *Marchia Walliae* w następstwie kolonizacji Walii przez Anglo-Normanów w XI wieku, i podbój Królestwa Walii przez Edwarda I w 1283 roku zwieńczony uchwaleniem Statutu z Rhuddlan w 1284 roku; c) okres od 1300 roku.

W okresie przed kodyfikacją prawa, która według zachowanych przekazów nastąpiła w X wieku Walia, nie miała samoistnego bytu jako państwo, lecz była integralną częścią Brytanii. Poszczególne królestwa Walii zaczęły się wyodrębniać dopiero po rozpadzie Imperium Rzymskiego i wycofaniu legionów rzymskich z Brytanii około V wieku. W owym czasie dominowało prawo zwyczajowe oparte na tradycjach ludności rdzennej i napływowej,

³ Porównaj, na przykład, periodyzację prawa walijskiego zaproponowaną przez T.G. Watkin, *The legal history of Wales*, University of Wales Press, 2007 i D. Jenkins, *The law of Hywel Dda: law texts from medieval Wales*, Gomer Press, 1986 i 1990.

przekazywane w formie ustnej. Najazd Rzymian na Brytanię w 43 n.e. roku i ustanowienie prowincji na podbitym terenie miały wpływ na przenikanie pewnych instytucji prawa rzymskiego, choć jak pokazała przeprowadzona analiza romanizacja ograniczona była do określonego obszaru, głównie południowego-wschodu i określonych gałęzi prawa, przede wszystkim prawa zobowiązań i prawa rzeczowego. Do takiej konstatacji doprowadziło nie tyle studium tekstów prawnych i doniesień archeologicznych, jak to wielokrotnie ma miejsce w literaturze przedmiotu, ale również tekstów literackich. Stanowi to kolejny dowód na to, że badania prawno-literackie rzucają nowe światło na rozwój i rozumienie prawa. Kolejnym motorem zmian w prawie starożytnej Brytanii a następnie Walii było chrześcijaństwo. W okresie Epoki Świątych przypadającej na V i VI wiek doszło do przekształcenia wielu zwyczajów zgodnie z religią chrześcijańską. Jak pokazują liczne podobieństwa między tekstami prawnymi i literackimi Walii a Starym Testamentem, Biblia była tekstem inspirującym redaktorów tych źródeł. Warto zaznaczyć, że w pracy dokonałam zestawienia analogii między Biblią a tekstami prawnymi i literackimi średniowiecznej Walii po raz pierwszy w literaturze przedmiotu.⁴ W pracy znalazła poparcie teza postulowana przez E. Wingfield o paralelach między opowieścią o ucieczce Izraelitów z Egiptu w kierunku ziemi obiecanej pod przywództwem Mojżesza a treścią legendy o Gaythelosie i Scotie.⁵ Wpływ na kształtowanie prawa Walii miały również bliskie kontakty między Walią a Irlandią na polu kulturalnym, handlowym i politycznym oraz osadnictwo ludności irlandzkiej w Walii. Około X wieku Hywel Dda dokonał prawdopodobnie spisania prawa. Powstały zbiór łączył elementy prawa zwyczajowego, anglo-saksońskiego, irlandzkiego i elementy chrześcijańskie. XI wiek zapoczątkował najazd Anglo-Normanów, efektem którego było rozbitcie Walii na dwa ośrodki: *Pura Wallia* i *Marchia Walliae*. Punktem kulminacyjnym były wojny o niepodległość w latach 1276-1277 i 1282-1283 zakończone uchwaleniem ustawy z Rhuddlan w 1284 roku wprowadzającej pewne regulacje angielskiego prawa *common law* na podbitym obszarze Walii. Ostatnia faza w dziejach prawa walijskiego przypada na okres od 1300 roku. Kluczowym momentem w tym przedziale czasowym była koronacja Edwarda II na księcia Walii w 1301 roku. Wydarzenie to miało znaczenie symboliczne, oznaczające

⁴ Zagadnieniu związków między treścią Pisma Świętego a tekstami prawnymi i literackimi średniowiecznej Walii i Szkocji pragnę poświęcić odrębne, bardziej szczegółowe studium, poszerzając materiał badawczy o angielskie źródła prawne i literackie. Wstępna analiza zgromadzonego materiału prowadzi do konstatacji, że średniowieczne teksty prawne i literackie zawierają liczne aluzje do Biblii, zwłaszcza poprzez inkorporowanie norm prawnych wysłowionych w Starym Testamencie, głównie w dziedzinie prawa rodzinnego i karnego, włączanie fragmentów Biblii do tekstów prawnych i literackich oraz przypisywanie podobnej symboliki określonym pojęciom.

⁵ E. Wingfield, *The Trojan legend in medieval Scottish literature*, D.S. Brewer, 2014, s. 28-29.

zespoleń polityczne i prawne Walii z Anglią. Ostatecznie rozwój prawa Walii zakończył się wraz z uchwaleniem Aktów Unii w 1536 i 1543 roku.

Dla prawa szkockiego wyróżniłam następujące etapy rozwoju: a) okres wczesny do XI wieku, na który składają się dwie fazy: przedskandynawska do około IX wieku i skandynawska od około IX do XI wieku; b) okres od XI do XIV wieku i c) okres od XIV wieku. Prawo na obszarze Szkocji we wczesnym okresie było mozaiką tradycji i zwyczajów takich grup etnicznych jak: Brytowie, Anglowie, Piktowie, Szkoci i Skandynawowie. Szkocja nie była podbita przez Rzymian, stąd nie odnotowano istotnego wpływu prawa rzymskiego na prawo szkockie w tym przedziale czasowym. Jak pokazuje praca, w rozwoju prawa szkockiego ogromne znaczenie odegrały wpływy skandynawskie, dowodem czego jest duża ilość pojęć prawnych mających rodowód skandynawski i anglo-skandynawski w szkockich tekstach prawnych. W dotychczasowej literaturze przedmiotu, zwłaszcza w pracach polskich uczonych wielokrotnie pomniejszano rolę czynnika skandynawskiego w ewolucji prawa szkockiego, kładąc główny nacisk na wpływy anglo-normańskie. Podobnie jak w przypadku prawa walijskiego na prawo szkockie rzutowało chrześcijaństwo. Przełomowym momentem w dziejach państwa i prawa szkockiego była kodyfikacja prawa poprzedzona zjednoczeniem Szkotów i Piktów przez Kennetha mac Alpina w IX wieku. Wraz z objęciem władzy przez Dawida I i jego następców rozpoczęła się stopniowa feudalizacja i anglo-normanizacja królestwa szkockiego i w konsekwencji regionalna dywersyfikacja prawa na prawo Lowlands, Highlands, Islands i Marches.

Przedstawiona chronologia prawa walijskiego i szkockiego determinowała zmiany w określonych dziedzinach prawa i skutkowałą wprowadzeniem nowych instytucji i pojęć prawnych, co przedstawiają załączone do monografii tabele ułatwiające po pierwsze dostrzeżenie różnic i podobieństw między prawem walijskim i szkockim, prawem walijskim i rzymskim oraz prawem walijskim, szkockim i angielskim, a po drugie ocenę skali zmian w prawie walijskim i szkockim. Tabele podkreślają także różnorodność prawa szkockiego. Dane w nich ujęte pozwalają postawić tezę, że w prawie walijskim dominowały cechy typowe dla zwyczajów plemiennych, zwłaszcza w prawie rodzinnym i małżeńskim (umowny charakter związku małżeńskiego, rozwiązalność związku małżeńskiego) i prawie deliktów (polubowne rozstrzyganie sporów). Na obszarze *Marchia Walliae* doszło do rozwoju swoistego prawa będącego kombinacją prawa walijskiego i prawa *common law*. W prawie szkockich Lowlands przeważały natomiast instytucje i pojęcia analogiczne z prawem *common law* i prawem kanonicznym. W prawie obowiązującym w szkockich Highlands i Islands praktykowano rdzenne zwyczaje tożsame z tymi stanowiącymi korpus prawa walijskiego.

Scottish Marches z kolei podlegały pod kodyfikację *Leges Marchiarum* uchwaloną w 1249 roku.

Jak zaznaczono wyżej, nadrzędnym celem monografii było przedstawienie reprezentacji prawa walijskiego i szkockiego w tekstach literackich, a także ustalenie związków między prawem a literaturą w średniowiecznej Walii i Szkocji. Z przeprowadzonej analizy wypływa konkluzja, że średniowieczna literatura walijska jest bogatym źródłem prawa. W toku badania ustaliłam, że ściśle korelacje między tekstami prawnymi i literackimi sprowadzają się do następujących elementów: a) obecność wielu instytucji i pojęć prawa walijskiego w tekstach literackich, np. *wynebwerth* (dosłownie „obrazca lica”; nawiązka płacona przez sprawcę stronie poszkodowanej), *briduw* (uroczysta forma składania przyrzeczenia, zwłaszcza przy zawieraniu umów, polegająca na wypowiedaniu stałej formuły „Bóg mi świadkiem”), *disabad uwch Annwfn* (skarga skierowana w stronę zaświatów z prośbą o ingerencję sił nadprzyrodzonych w prawie rzeczowym), *lladrad* („kradzież”), *gwraig* versus *morwyn* (rozgraniczenie między kobietą zamężną a kobietą niezamężną, która nie rozpoczęła współżycia w prawie małżeńskim), *twyllforwyn* (pojęcie używane na oznaczenie kobiety, która w trakcie pokładzin nie zdołała wykazać, że nie współżyła wcześniej z mężczyzną), *sarhaed* (czyn polegający na naruszeniu nietykalności cielesnej i ujmie na czci i honorze); b) aluzje do mitologii i Annwfn (zaświatów); c) aluzje do wydarzeń politycznych i postaci historycznych; d) opis i komentarz do zmian w prawie, zwłaszcza w prawie małżeńskim; e) wykorzystanie tekstów prawnych i literackich jako narzędzia propagandy; f) tożsame środki stylistyczne, takie jak triada (redagowanie przepisów prawa według trójstopniowego schematu i analogiczne konstrukcje w zbiorze sag *Mabinogion*).

Temat prawa pojawia się także w średniowiecznej literaturze szkockiej. Poematy historyczne *The Wallace* i *The Bruce* opisują reperkusje nałożone na naród szkocki po stłumieniu walk niepodległościowych, głównie konfiskatę mienia, przymusowe i bezprawne wywłaszczanie, usuwanie Szkotów z urzędów i obsadzanie ich angielskimi urzędnikami, niestabilność systemu prawnego i występki popełniane na szkockiej ludności. Monografia dowodzi, że literatura szkocka była platformą do wyrażania własnej odrębności prawnej przez patriotów szkockich.

Analiza podjęta w pracy nie ograniczyła się wyłącznie do reprezentacji określonych instytucji i pojęć prawa walijskiego i szkockiego w literaturze, ale objęła swym zakresem także wykorzystanie prawa w anty-walijskim i anty-szkockim dyskursie. Praca pokazała, że prawo było przedmiotem manipulacji przez anglo-normańskich pisarzy. W literaturze czołowych reprezentantów anglo-normańskiej elity, zwłaszcza Giraldusa Cambrensis,

Waltera Mapa, Geoffrey'a z Monmouth i Pierre'a de Langtofta, walijskie i szkockie zwyczaje ukazane są przez pryzmat barbarzyńskości. Monografia podnosi również wątek prawny w kontekście przekazów o Brutusie i Gaythelosie, rzekomych protoplastach państwa i narodu walijskiego i szkockiego. Anglo-Normanowie z Edwardem I na czele opierali pretensje do panowania nad Walią i Szkocją na prawie primogenitury, zgodnie z którym najstarszy potomek Brutusa, założyciel Anglii, nabył tytuł do władzy zwierzchniej nad podległymi mu braćmi. Walijczycy odnosili się do prawa obowiązującego w Brytanii za czasów Brutusa, które nakazywało równy podział ziemi pomiędzy wszystkich potomków tego władcy. Szkoci upatrywali swoje dążenia do niezależności w historii Gaythelosa i Scoty wywodzących się z Grecji i Egiptu.

Eksploracje badawcze w rozdziale empirycznym nie zawężają się jedynie do kwestii prawnych. Biorąc za punkt odniesienia wybrane fragmenty literatury anglo-normańskiej zrekonstruowałam negatywny obraz Walijczyka i Szkota w tej literaturze, który obejmował następujące cechy: a) pieniactwo, porywczosć i bestialstwo, zarówno na polu walki, jak i w kontaktach codziennych; b) brak poszanowania dla prawa, porządku publicznego, wymiaru sprawiedliwości, zawartych umów i układów; c) lubieżność i rozwiązłość seksualna; d) prymitywizm i prostota widoczne w wyglądzie zewnętrznym, stylu życia i zachowaniu.

Przeprowadzona w rozdziale empirycznym interpretacja walijskiego cyklu *Mabinogion* i jego angielskich wersji ujawniła także trudności w przekładzie pojęć prawa walijskiego, a w wielu przypadkach nieprzekładalność walijskiej terminologii prawniczej. Problematyka przekładu średniowiecznej literatury walijskiej, nie tylko zbioru *Mabinogion*, ale i poezji walijskiej, jest tematem na kolejne badania naukowe.

Podsumowując, monografia przedłożona jako główne osiągnięcie naukowe w procedurze o nadanie stopnia doktora habilitowanego szczegółowo dokumentuje długotrwały proces kształtowania się prawa walijskiego i szkockiego w ujęciu komparatystycznym w okresie średniowiecza i jego odzwierciedlenie w wybranej literaturze na tle zmieniających się realiów politycznych, prawnych i światopoglądowych. W pracy dokonałam autorskiej periodyzacji średniowiecznego prawa walijskiego i szkockiego, uporządkowałam istniejące w literaturze przedmiotu sporne koncepcje i poglądy odnośnie pochodzenia i istoty tych praw, wskazałam na związki prawa i literatury średniowiecznej Walii i Szkocji oraz przedstawiłam charakterystykę najważniejszych walijskich, szkockich i angielskich źródeł prawnych i literackich. Wykazałam, że wykorzystanie tekstów literackich do badań nad ewolucją średniowiecznego prawa walijskiego i szkockiego posiada nie tylko walor poznawczy, ale jest konieczne ze względu na specyfikę tworzonych w owym czasie

zbiorów prawa. Pomniki prawne epoki średniowiecza, w przeciwieństwie do współczesnych kodyfikacji, nie miały charakteru stricte normatywnego, lecz były w dużej mierze kompilacją prawa zwyczajowego. Sposób redakcji walijskich tekstów prawnych i znajdujące się w nich liczne odniesienia do mitologii, symboliki i bieżących wydarzeń wskazują ponadto, że można je traktować jako swoistego rodzaju gatunek literacki.⁶ Wnioski poczynione w pracy dotyczą szerokiego spektrum zagadnień i wzbogacają wiedzę na temat historii, prawa i literatury średniowiecznej Walii, Szkocji i Anglii, terminologii prawniczej oraz wzajemnych relacji między tymi krajami w omawianym okresie. Monografia wpisuje się w nurt badań z dziedziny interdyscyplinarnych badań nad prawem i literaturą w obrębie studiów celtyckich. Inicjuje ten rodzaj badań w Polsce i stanowi zachętę do dalszych dociekań badawczych wśród literaturoznawców.

5. OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO-BADAWCZYCH

Mój rozwój naukowy przebiegał dwutorowo. Pierwszą kategorię publikacji, które ukazały się drukiem po uzyskaniu stopnia doktora w dziedzinie językoznawstwa stanowią publikacje dotyczące przyswajania języka i edukacji obcojęzycznej osób z dysleksją rozwojową i niewidomych. Publikacje w tej grupie dokumentują moje badania prowadzone w trakcie pisania pracy magisterskiej i rozprawy doktorskiej oraz doświadczenie nabyte w pracy z dziećmi dyslektycznymi i niewidomymi. W grupie tej znajdują się trzy recenzowane rozdziały w tomach zbiorowych, trzy recenzowane artykuły w czasopismach oraz monografia. Drugim obszarem badawczym pozostającym w kręgu moich zainteresowań jest analiza związków między prawem a literaturą, prawem a filmem, prawem a językiem oraz średniowieczna literatura walijska, szkocka i angielska. W ramach tego nurtu mojej pracy badawczej, podjętego bezpośrednio po nadaniu mi stopnia doktora, opublikowałam, oprócz wyżej opisanej rozprawy habilitacyjnej, szesnaście rozdziałów w recenzowanych tomach zbiorowych, cztery artykuły w czasopismach, napisałam jedną recenzję oraz byłam współredaktorką jednego tomu zbiorowego. W druku są dwa rozdziały w recenzowanych tomach pod redakcją, artykuł w czasopiśmie i współredagowana monografia.

Brałam aktywny udział w dwudziestu jeden konferencjach naukowych organizowanych zarówno w Polsce jak i za granicą, na których prezentowałam referaty dotyczące prowadzonych przeze mnie badań naukowych w wymienionych wyżej obszarach wiedzy.

⁶ Do podobnej konstatacji dochodzi Robin Chapman Stacey w monografii zatytułowanej *Law and the imagination in medieval Wales*. R.C. Stacey, *Law and the imagination in medieval Wales*, University of Pennsylvania Press, 2018.

W latach 2014 - 2016 uczestniczyłam regularnie w spotkaniach grupy badawczej „Cultural, literary, and linguistic Irish and British exports to the continent and beyond the wider world” pod opieką naukową dr hab. hab. Sabine Asmus, prof. US. Podczas tych spotkań wygłosiłam trzy prezentacje: *Wales in Giraldus Cambrensis' Journey through Wales and Description of Wales* w 2014 roku, *The legal status of a woman under medieval Welsh and Scottish law* w 2015 roku i *Law and identity in medieval Scottish legal and literary texts* w 2016 roku.

5.1. PRZYSWAJANIE JĘZYKA PRZEZ OSOBY ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

W pierwszym etapie mojej pracy naukowej podjętej na ostatnim roku studiów na kierunku Filologia Angielska, kontynuowanej następnie przez okres studiów doktoranckich była problematyka edukacji osób z deficytami językowo-poznawczymi. Wyniki pracy magisterskiej *Dyslexia. Implications for teaching English as a foreign language* napisanej pod kierunkiem Profesora Bogusława Marka prezentowałam na konferencjach i warsztatach naukowych. W latach 2007-2008 współpracowałam z Lubelskim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli, gdzie prowadziłam autorskie warsztaty poświęcone dysleksji rozwojowej i jej wpływowi na nauczanie języka angielskiego. W latach 2008-2009 wygłosiłam wykłady na temat pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie. Owocem moich badań w dziedzinie dysleksji rozwojowej była recenzowana książka *Dysleksja na lekcji języka angielskiego* wydana w 2008 roku przez Wydawnictwo Tawa w Chełmie (recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Grażyna Krasowicz-Kupis), mająca charakter przewodnika metodycznego dla osób pracujących z uczniami dyslektycznymi. Na temat dysleksji napisałam również trzy opracowania opublikowane po obronie pracy doktorskiej, a mianowicie:

1. „Dysleksja rozwojowa w kontekście edukacji obcojęzycznej – perspektywa interdyscyplinarna”, *Neofilolog. Czasopismo Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego*, Nr 36. Niezwykły uczeń – indywidualne potrzeby edukacyjne w nauce języków obcych, red. K. Karpińska-Szaj, 2011, s. 231-244.
2. „The problem of dyslexia in learning English as a foreign language by a Polish dyslexic adult”, *Cognitive processes in language*, red. K. Kosecki, J. Badio, Peter Lang, 2012, s. 195-201.
3. „When words do not come easy. On the importance of phonological awareness training in teaching English as a foreign language to a Polish dyslexic”, *Teaching languages off the beaten track*, red. M. Paradowski, Peter Lang, 2014, s. 335-356.

Tematem rozprawy doktorskiej napisanej pod opieką naukową Profesora Bogusława Marka

w trakcie studiów doktoranckich było rozumienie pojęć przez dzieci niewidome. Przeprowadzone przeze mnie badania za pomocą metody swobodnych skojarzeń wykazały, w jakim zakresie brak wzroku wpływa na konstruowanie znaczenia pojęć, zwłaszcza pojęć niemożliwych do poznania za pomocą zmysłów innych niż wzrok, który pełni rolę dominującą w rozwoju językowym i poznawczym człowieka. Praca pokazała także, jakie strategie kompensacyjne wykorzystywane są przez dzieci niewidome w przyswajaniu i zapamiętywaniu pojęć. Wyniki badań omówione w rozprawie doktorskiej udostępniłam szerszemu gronu odbiorców w czterech opracowaniach:

1. *Language acquisition in the blind child*, Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 2011, 200s. (recenzent: dr hab. Anna Malicka-Kleparska, prof. KUL)
2. „The world without sight. A comparative study of concept understanding in Polish congenitally totally blind and sighted children”, *Psychology of Language and Communication*, Vol. 15, No. 1, 2011, s. 27-48.
3. „What has sight got to do with it? On the representation of concepts in blind children’s drawings”, *Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics*, 39/2, 2012, s. 75-85.
4. „Conceptual development and the emergence of meaning in a congenitally blind child’s lexicon”, *Cognitive and pragmatic aspects of speech actions*. Łódź Studies in Language, Vol. 33, red. I. Witczak-Plisiecka, Peter Lang, 2014, s. 225-239.

5.2. PRAWO I LITERATURA ŚREDNIOWIECZNEJ WALII I SZKOCJI

Będąc jeszcze na studiach filologicznych rozwijałam swoje zainteresowania badawcze w dziedzinie prawa, zwłaszcza historii prawa krajów anglosaskich, komparatystyki historyczno-prawnej, terminologii prawa amerykańskiego, brytyjskiego i polskiego na tle porównawczym i wykładni prawa na studiach na kierunku administracja oraz prawo amerykańskie. W trakcie studiów w szkole prawa amerykańskiego w latach 2009-2010 moją szczególną uwagę wzbudziła dziedzina *Law and Literature* dotycząca interdyscyplinarnych badań nad reprezentacją prawa w literaturze. Zatrudnienie w Katedrze Filologii Angielskiej Uniwersytetu Szczecińskiego w 2010 roku najpierw na okres próbny, a od 2013 na stałe, po wygraniu konkursu na stanowisko adiunkta z dodatkowym wykształceniem w zakresie nauk prawnych i administracyjnych i przygotowaniem do prowadzenia przedmiotów prawnych umożliwiło mi podjęcie badań interdyscyplinarnych w dziedzinie prawa i literatury, prawa i języka i popularyzację studiów prawnoliterackich w Polsce. Jako temat wiodący badań

w kierunku przyszłej habilitacji obrałam średniowieczne prawo walijskie i szkockie ze względu na brak opracowań poświęconych temu zagadnieniu w polskiej literaturze przedmiotu. Zwrot mojej ścieżki badawczej w kierunku prawa i literatury determinowała także chęć upowszechnienia/zainicjowania badań nad prawem i literaturą w polskich studiach anglistycznych. Podjęcie nowego tematu pozwoliło mi również na dalszy rozwój moich zainteresowań prawem i wykorzystanie wiedzy zdobytej kolejno na studiach administracyjnych i prawniczych oraz w trakcie prowadzenia autorskiego przedmiotu PNJA podstawy języka prawa w Katedrze Filologii Angielskiej Uniwersytetu Szczecińskiego.

Dopełnieniem wskazanej wyżej monografii *Selected Medieval Literature from Wales, Scotland and England Reflecting Changes in Welsh and Scottish Law* są prace naukowe mojego autorstwa poświęcone różnym aspektom prawa i literatury średniowiecznej Walii i Szkocji, które powstały w okresie poprzedzającym publikację rozprawy habilitacyjnej. Wymienione niżej prace wpisują się w nurt badawczy prawo w literaturze i studia celtyckie.

Moje zainteresowania naukowe w obrębie interdyscyplinarnych badań nad prawem i literaturą średniowiecznej Walii i Szkocji dotyczą, w pierwszej kolejności, obrazu prawa walijskiego i szkockiego w literaturze. Na cykl ten składa się osiem pozycji, w tym dwie w druku:

1. „The legal status of a woman as reflected in medieval Welsh law”, *Acta Philologica. Czasopismo Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego*, Nr 43, 2013, s. 21-28.
2. „The representation of punishment in the Four Branches of the Mabinogi”, *Reframing punishment: silencing, dehumanisation and the way forward*, red. S.E.M. Doran, L. Bouttell, Inter-Disciplinary Press, 2014, s. 65-85.
3. „Compensation in medieval Welsh society – literary and legal contexts”, *Annales Neophilologiarum* 8, 2014, s. 67-80.
4. „The legal landscape of medieval Wales based on Cyfraith Hywel”, *Antropologia komunikacji: od starożytności do współczesności*, red. M. Zadka, K. Buczek, P. Chruszczewski, A. Knapik, J. Mianowski, Prace Komisji Nauk Filologicznych Oddziału Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu, Vol. VII, 2015, s. 9-19.
5. „Tradycja i zmiana w kulturze i literaturze średniowiecznej Walii”, *Stalość i zmienność w językach i kulturach świata*, tom II, red. R. Gawarkiewicz, A. Krzanowska, Volumina, 2016, s. 179-194.
6. „Symbolika w wybranych tekstach prawnych i literackich średniowiecznej Walii”, *Kulturowe konteksty języka II*, red. B. Afeltowicz, J. Ignatowicz-Skowrońska, P. Wojdak, Volumina, 2016, s. 55-66.

7. „The role of law in shaping identity in medieval Scottish legal and literary texts”, *Imaging Scottishness: European and domestic representations*, red. A. Korzeniowska, I. Szymańska, Wydawnictwo Naukowe Semper, 2017, s. 257-270.
8. „Anti-Irish, Welsh and Scottish propaganda in eleventh- and twelfth-century Anglo-Norman writings”, *Disrespected neighbo(u)rs: cultural stereotypes in literature and film*, red. C. Rosenthal, L. Volkmann, U. Zagratzki, Cambridge Scholars Publishing, 2018, s. 114-126.
9. „The discourse of hate in the Anglo-Norman campaign against Wales, 1066–1284”, *New perspectives on modern Wales: studies in Welsh language, literature and social politics*, red. S. Asmus, K. Jaworska-Biskup, Cambridge Scholars Publishing (w druku).
10. „Some remarks on the periodisation of Welsh medieval law”, *Redefining the fringes in Celtic studies: essays in literature and culture*, red. A. Bednarski, R. Looby, Peter Lang (w druku).

W artykule „The legal status of a woman as reflected in medieval Welsh law” poruszyłam tematykę sytuacji prawnej kobiet w średniowiecznym prawie i literaturze walijskiej. Komentarzem opatrzyłam regulacje prawne i fragmenty zaczerpnięte z literatury dotyczące zawarcia i rozwiązania małżeństwa oraz praw i obowiązków wynikających z wstąpienia w związek małżeński. Prawom kobiet według walijskich średniowiecznych tekstów prawnych i literackich poświęciłam szczególną uwagę ze względu na specyfikę tej materii, ściśle rzecz biorąc zauważalne różnice między prawem walijskim, angielskim i szkockim oraz kompleksowość regulacji. Przepisy określające prawa kobiet zajmują znaczną część kodyfikacji *Cyfraith Hywel*, akcentując tym samym ważką rolę kobiety w społeczeństwie walijskim. W pracy „The representation of punishment in the Four Branches of the Mabinogi” zajmowałam się obliczem kary w *Mabinogi*. Analiza pokazała, że kara pełni istotną funkcję w tym zbiorze, a mianowicie obrazuje zmiany społeczne, polityczne i prawne, jakie zachodziły w Walii w okresie, kiedy on powstawał, głównie chrystianizację społeczeństwa walijskiego i ingerencję wzorców anglo-normańskich. Artykuł „Compensation in medieval Welsh society – literary and legal contexts” przedstawia wybrane przepisy prawa walijskiego dotyczące zadośćuczynienia w zbiorze *Mabinogion*. W rozdziale „The legal landscape of medieval Wales based on Cyfraith Hywel” opisałam cechy zbioru prawa walijskiego *Cyfraith Hywel* od strony redakcyjnej i znaczeniowej, wskazując na aluzje wielu przepisów prawnych w tym zbiorze prawa do rzeczywistych wydarzeń historycznych, zwyczajów i tradycji wspólnych dla społeczności celtyckich. W kolejnej pracy na temat literatury średniowiecznej Walii „Tradycja i zmiana w kulturze i literaturze średniowiecznej Walii” pokazałam, w jaki

sposób zmiany polityczne, społeczne i prawne w Walii od najdawniejszych czasów do XIII wieku wpłynęły na treść literatury. W artykule tym poruszyłam następujące kwestie: przejście od celtyckiego społeczeństwa plemiennego do społeczeństwa feudalnego i patriarchalnego, przeobrażenia społeczne będące efektem przyjęcia przez Walię chrześcijaństwa oraz próby odparcia wpływów anglo-normańskich. W „Symbolika w wybranych tekstach prawnych i literackich średniowiecznej Walii” dokonałam tabelarycznego zestawienia takich kategorii tematycznych jak: liczby, kolory, zwierzęta i części ciała zaczerpnięte z *Cyfraith Hywel* i *Mabinogion* w aspekcie ich znaczenia. Analiza wykazała, że symbol pełnił ważną rolę w tekstach prawnych i literackich średniowiecznej Walii, będąc nośnikiem tradycji i wierzeń mających podłoże w zwyczajach celtyckich i zmian społecznych i politycznych w Walii. Dokonałam również porównania symboliki określonych pojęć w tekstach walijskich z symboliką tożsamyh pojęć w kulturze światowej, szukając podobieństw i różnic oraz wspólnej etymologii. W tym celu wykorzystałam słowniki takie jak: W. Kopaliniński, *Słownik Symboli* (Warszawa, 1990) i S. Skorupka, *Słownik Frazeologiczny Języka Polskiego* (Warszawa, 1974). Mimo, że dyskusja podjęta na łamach tego artykułu dotyczyła tekstów średniowiecznych, nie ograniczyłam się wyłącznie do komentarza na temat tych źródeł, ale wskazałam także na wykorzystanie analizowanych pojęć w literaturze XX wieku w dramacie Saundersa Lewisa *Blodeuwedd* z 1948 roku i powieści Alana Gamera *The Owl Service* z 1967 roku. W konkluzji zaznaczyłam, że obecnie dochodzi często to zapożyczania pojęć literatury i kultury walijskiej i ich zniekształcania w kulturze masowej, głównie w grach komputerowych. Wątek recepcji kultury walijskiej w popkulturze mógłby stanowić odrębny temat pracy badawczej.

W ramach prowadzonych przeze mnie badań na temat rozwoju prawa Walii i Szkocji, analizowałam kwestię tożsamości prawnej, a dokładnie rolę prawa w kształtowaniu tożsamości narodowej Szkotów w okresie od czasów najwcześniejszych do XIV wieku, na łamach pracy „The role of law in shaping identity in medieval Scottish legal and literary texts”. Pojęcie *legal identity* zdefiniowałam jako zbiór norm prawnych, mających korzenie w zwyczajach i tradycjach danej społeczności, znajdujących odzwierciedlenie w specyficznej terminologii prawniczej. W przypadku średniowiecznej Szkocji, precyzyjne określenie tożsamości prawnej nie jest łatwe ze względu na wielokulturowość tego prawa i jego „mieszany” charakter. Przeprowadzona analiza wybranych tekstów prawnych i literackich, takich jak *Regiam Majestatem*, *Quoniam Attachiamenta*, *The Bruce*, *The Wallace*, *The Chronicle of the Scottish Nation* i *Scotichronicon* wykazała, że mimo zróżnicowanej natury prawa szkockiego, autorzy źródeł literackich wespół z redaktorami pomników prawa kreowali

spójny obraz Szkocji jako państwa posiadającego własny system prawa, odrębny od systemu prawa obowiązującego w Anglii. Wspomniana odrębność prawa szkockiego widoczna była przede wszystkim w swoistej ścieżce rozwoju tego prawa i kontynuacji określonych norm prawnych i instytucji. Olbrzymie znaczenie w kreowaniu tożsamości prawnej przez autorów tekstów literackich miała legenda o Gaythelosie i Scotie.

Kolejną kwestią, której poświęciłam odrębną uwagę jest anty-walijski i anty-szkocki oraz anty-irlandzki dyskurs obecny w dwunasto i trzynasto-wiecznej literaturze anglo-normańskiej. Na ten zakres badań składa się jeden rozdział w recenzowanej monografii. W tekście zatytułowanym „Anti-Irish, Welsh and Scottish propaganda in eleventh- and twelfth-century Anglo-Norman writings” dokonałam przeglądu narzędzi używanych przez pisarzy anglo-normańskich takich jak Giraldus Cambrensis, Henry z Huntingdon, William z Malmesbury, John z Hexham, William z Newburgh w celu kreacji negatywnego obrazu Walijszyków, Irlandczyków i Szkotów. Badanie uwydatniło wspólne cechy twórczości literackiej czołowych przedstawicieli literatury anglo-normańskiej, przede wszystkim propagowanie stereotypów Walijszyków, Szkotów i Irlandczyków jako ludności reprezentującej niższy poziom rozwoju ekonomicznego, prawnego, intelektualnego i moralnego w porównaniu do Anglo-Normanów. Powszechnym zabiegiem pisarzy anglo-normańskich było operowanie kontrastem, który miał jeszcze bardziej uwydatnić „wyższość” kultury anglo-normańskiej nad kulturą krajów ościennych. Na dwóch przeciwstawnych biegunach umieszczano prymitywizm i barbarzyńskość narodu walijskiego, irlandzkiego i szkockiego i cywilizację Anglo-Normanów, degenerację wartości moralnych uznanych za nadrzędne przez Anglo-Normanów, widoczną w przywiązaniu ludności walijskiej, irlandzkiej i szkockiej do plemiennych zwyczajów i bogobojność Anglo-Normanów, czy lenistwo i hedonistyczny tryb życia mieszkańców Walii, Szkocji i Irlandii skutkujące marnotrawstwem zasobów przyrodniczych zajmowanej ziemi a pracowitością i postępowością Anglo-Normanów. W druku jest moje kolejne opracowanie pod tytułem „The discourse of hate in the Anglo-Norman campaign against Wales, 1066–1284”, w którym analizuję proces kreowania negatywnego obrazu Walii i Walijszyków w literaturze anglo-normańskiej na tle zmieniającej się sytuacji politycznej i prawnej. Opracowanie to stanowi rozdział monografii *New Perspectives on Modern Wales: Studies in Welsh Language, Literature and Social Politics*, będącej zbiorem tekstów uczonych z Walii, Wielkiej Brytanii, Niemiec i Polski na temat historii, literatury i kultury walijskiej oraz języka walijskiego, której jestem współredaktorką (wraz z Profesorem Sabine Asmus).

Na publikację oczekuje również opracowanie „Some remarks on the periodisation of Welsh medieval law”, w którym staram się dowieść, że teksty literackie stanowią ważne źródło mogące dostarczyć cennych informacji na temat periodyzacji prawa.

Na gruncie prowadzonych badań prawnoliterackich zajmowałam się zagadnieniem odbioru średniowiecznej literatury walijskiej w Polsce w aspekcie przekładu i adaptacji. Wyniki moich badań w ramach tego obszaru przedstawiłam w dwóch opracowaniach:

1. „Świat przedstawiony czy świat utracony na podstawie polskich tłumaczeń Czterech Sag Mabinogi”, *Zbliżenia: językoznawstwo, literaturoznawstwo, translatologia*, red. A. Stolarczyk-Gembiak, M. Woźnicka, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie, 2014, s. 161-172.
2. „Translating or mistranslating Celtic law in the Polish versions of the Four Branches of the Mabinogi”, *New perspectives in Celtic studies*, red. A. Bednarski, P. Czerniak, M. Czerniakowski, Cambridge Scholars Publishing, 2015, s. 31-45.

W artykule „Świat przedstawiony czy świat utracony na podstawie polskich tłumaczeń Czterech Sag Mabinogi” zwróciłam polskiemu odbiorcy uwagę na niekonsekwencje autorów polskich wersji sag w charakterystyce wyglądu głównych bohaterów tego zbioru, wyboru toponimów i opisie zwyczajów. Zagadnienie recepcji zbioru *Mabinogi* rozwinęłam w kolejnej pracy zatytułowanej „Translating or mistranslating Celtic law in the Polish versions of the Four Branches of the Mabinogi”, w której przeanalizowałam reprezentację prawa w polskich przekładach *Mabinogi*, wskazując na nieadekwatność wielu opisów określonych instytucji i zwyczajów charakterystycznych dla prawa walijskiego w polskich wersjach tego zbioru.

Jednym z celów, który postawiłam sobie na początku pracy badawczej nad prawem Walii i Szkocji była popularyzacja wiedzy na ten temat w polskiej nauce prawnohistorycznej. Literatura polskojęzyczna w dziedzinie nauk prawnohistorycznych zdominowana jest przede wszystkim przez badania nad prawem angielskim. Kwestie prawa średniowiecznej Walii i Szkocji nie były do tej pory przedmiotem wnikliwych rozważań polskich prawników i historyków. Publikując prace odnoszące się do prawa Walii i Szkocji w literaturze prawniczej, zwłaszcza w recenzowanych czasopismach prawniczych, staram się rozszerzyć krąg odbiorców prowadzonych przeze mnie badań. Opracowania tego rodzaju są także próbą dialogu z naukowym środowiskiem prawniczym. Ten zakres tematyczny moich badań obejmuje następujące pozycje:

1. „The legal (in)capacity of women in medieval Wales and England. A cross-cultural comparison”, *Kobieta w prawie*, red. K. Kowalczyńska, J. Uchańska, AT Wydawnictwo, 2012, s. 57-65.

2. „Polityka ustrojowa Edwarda I w Szkocji w latach wojen o niepodległość (1296-1328)”, *Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa* 6/2, 2013, s. 95-108.
3. „Małżeństwo i rozwód w średniowiecznym prawie Hywel Dda (Cyfraith Hywel)”, *Czasopismo Prawno-Historyczne* LXVI, 2014, s. 241-253.
4. „Rozwój prawa średniowiecznej Walii do 1284 roku – perspektywa historyczna”, *Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa* 11/2, 2018, s. 197-216 (w druku).

W 2012 roku brałam udział w Międzynarodowej Ekspertckiej Konferencji *Kobieta w Prawie. Woman in Law* zorganizowanej przez Wydział Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Owocem konferencji była monografia *Kobieta w Prawie*, w której znalazł się mój rozdział zatytułowany „The legal (in)capacity of women in medieval Wales and England. A cross-cultural comparison”. W rozdziale tym dokonałam porównania zdolności prawnej kobiet w średniowiecznej Walii i Anglii pod kątem takich aspektów jak pozycja prawna kobiety w małżeństwie, ochrona prawna przed napaścią ze strony osób trzecich, głównie w kontekście roszczeń przysługujących ofierze gwałtu. Zestawienie przepisów średniowiecznego prawa walijskiego z prawem angielskim pozwoliło na uwydatnienie istotnych różnic w traktowaniu kobiet w Walii i Anglii w średniowieczu. W artykule „Polityka ustrojowa Edwarda I w Szkocji w latach wojen o niepodległość (1296-1328)” dokonałam przeglądu narzędzi prawno-instytucjonalnych, które Edward I wykorzystał w zamiarze podporządkowania Szkocji, takich jak, między innymi, przejęcie całego szkockiego aparatu administracyjnego i obsadzenie go urzędnikami angielskimi, konfiskata mienia, nałożenie surowych sankcji na Szkotów, oblężenie zamków stanowiących w ówczesnym czasie główny ośrodek administracji lokalnej. Korpus będący punktem wyjścia dla wyciągniętych wniosków obejmował korespondencję angielsko-szkocką, zwłaszcza petycje złożone przez Szkotów do kancelarii angielskiej oraz poemat Johna Barboura *The Bruce*. W pracy „Małżeństwo i rozwód w średniowiecznym prawie Hywel Dda (Cyfraith Hywel)” zaprezentowałam wybrane przepisy małżeńskiego prawa walijskiego *Cyfraith Hywel*. W kolejnym artykule zatytułowanym „Rozwój prawa średniowiecznej Walii do 1284 roku – perspektywa historyczna” (w druku) przedstawiłam poszczególne fazy rozwoju prawa walijskiego, wskazując na kontekst historyczny, polityczny, kulturowy i społeczny. W przygotowaniu są dwie kolejne prace poświęcone terminologii i źródłom średniowiecznego prawa walijskiego i szkockiego, mające z założenia pełnić rolę przewodnika po tym prawie dla polskich historyków prawa.

Prowadzona przeze mnie aktywność naukowa w dziedzinie literatury i historii, którą przedstawiłam wyżej została dostrzeżona przez redaktorów czasopisma *Litteraria*

Copernicana. W 2018 roku zostałam poproszona o recenzję artykułu z dziedziny literatury walijskiej przez redaktorów tego czasopisma, który zostanie opublikowany w 2019 roku w tomie „Mikroliteratury. Literatura w językach mniejszości etnicznych” pod redakcją A. Jarosz i T. Wicherkiewicz.

Podsumowując, wskazane wyżej publikacje składają się na jednotematyczny cykl prawo i literatura średniowiecznej Walii i Szkocji. Wymienione publikacje prezentują ewolucję moich poglądów na temat prawa, literatury i historii średniowiecznej Walii i Szkocji w okresie przygotowywania rozprawy habilitacyjnej. Jednym z założeń mojej pracy badawczej było upowszechnienie wiedzy na temat średniowiecznej Walii i Szkocji, zarówno w polskiej literaturze filologicznej jak i prawno-historycznej. Cel ten udało się zrealizować poprzez publikację prac z tego zakresu zarówno w literaturze filologicznej jak i historyczno-prawnej nie tylko w języku angielskim, ale i polskim.

5.3. POLSKA I ANGIELSKA TERMINOLOGIA PRAWNA I PRAWNICZA

W ścisłym związku z badaniami nad prawem w literaturze pozostają badania, które koncentrują się na terminologii prawa amerykańskiego, brytyjskiego, unijnego i polskiego w perspektywie porównawczej. Pełne zrozumienie zjawiska prawa w literaturze wymaga bowiem od badacza zajmującego się tą tematyką wiedzy nie tylko w dziedzinie prawa, ale także znajomości prawniczej siatki pojęciowej. Badania w kręgu języka prawnego i prawniczego są także spójne z moją działalnością dydaktyczną, która obejmuje prowadzenie zajęć z języka prawa, przekładu prawnego i prawniczego. W tym obszarze moich zainteresowań opublikowałam sześć recenzowanych rozdziałów w tomach zbiorowych:

1. „English-Polish language contact in the translation of EU law”, *Languages in contact*, red. Z. Wąsik, P. Chruszczewski, Wrocław: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Filologicznej we Wrocławiu, 2011, s. 119-133.
2. „Challenges to language diversity and linguistic identity in the European Union”, *Unity in diversity. Cultural and linguistic markers of the concept*, red. S. Asmus, B. Braid, Cambridge Scholars Publishing, 2014, s. 59-73.
3. „Translation of legal concepts in the light of cultural and linguistic diversity”, *Linguistics Across Culture 3*, red. M. Sokół, Verlag Dr. Kovac, 2014, s. 107-119.
4. „Angielskie nazwy cyberprzestępstw w języku polskim na przykładzie stalkingu, phishingu i groomingu”, *Homo Communicans IV*, red. K. Janaszek, J. Miturska-Bojanowska, B. Rodziewicz, 2014, s. 135-142.

5. „Translating and interpreting human rights as exemplified by the selected provisions of the Polish and English versions of the Charter of Fundamental Rights of the European Union”, *Translation landscapes: internationale schriften zur Übersetzungswissenschaft*, red. P. Sulikowski, A. Sulikowska, E. Lesner, Verlag Dr. Kovac, 2017, s. 69-87.
6. „Problemy wykładni prawa Unii Europejskiej w aspekcie przekładu prawnego”, *Słowa i ludzie – ludzie i słowa. Kulturowe aspekty komunikacji międzyludzkiej*, red. K. Kondziola-Pich, A. Pięcińska, Uniwersytet Szczeciński, 2017, s. 28-43.

W pracy „English-Polish language contact in the translation of EU law” zajmowałam się zagadnieniem kontaktu języka angielskiego i polskiego w kontekście przekładu prawa UE. Analiza podjęta w tym artykule dotyczyła angielskich i polskich wersji Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w aspekcie problemów przekładowych, między innymi problemu *faux amis* tzw. „falszywych przyjaciół”, braku ekwiwalencji, nadmiernego użycia zapożyczeń z języka angielskiego czy błędów frazeologicznych. Korpus obejmował także słowniki języka polskiego i angielskiego. W artykule „Challenges to language diversity and linguistic identity in the European Union” zajmowałam się kwestią wielokulturowości i wielojęzyczności UE w kontekście tożsamości kulturowej, wykładni prawa unijnego i przekładu aktów prawa UE. Artykuł „Translation of legal concepts in the light of cultural and linguistic diversity” dotyczy trudności przekładu angielskich i polskich tekstów prawnych. W artykule tym omawiam specyfikę języka prawnego i prawniczego podając przykłady z prawa amerykańskiego, brytyjskiego i polskiego. W artykule „Angielskie nazwy cyberprzestępstw w języku polskim na przykładzie stalkingu, phishingu i groomingu” przedmiotem analizy uczyniłam trzy rodzaje przestępstw, których nazwy zostały zapożyczone z języka angielskiego do języka polskiego, a mianowicie *phishing*, *stalking* i *grooming*. W artykule koncentruję się na etymologii angielskich pojęć i odpowiednim regulacjom polskiego prawa karnego. O angielskiej i polskiej terminologii praw człowieka pisałam w artykule „Translating and interpreting human rights as exemplified by the selected provisions of the Polish and English versions of the Charter of Fundamental Rights of the European Union”, który stanowił analizę angielskiej i polskiej wersji Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Cykl ten zamyka artykuł „Problemy wykładni prawa Unii Europejskiej w aspekcie przekładu prawnego” poruszający kwestię wykładni prawa UE i problemów wynikających z wielojęzyczności prawa UE. W celu ilustracji wskazanych trudności przekładu prawa UE przeanalizowałam orzecznictwo polskich sądów w tej materii.

5.4. REPREZENTACJA PRAWA W FILMIE, NAUCZANIE JĘZYKA SPECJALISTYCZNEGO POPRZECZ FILM

Obok prawa w literaturze w kręgu moich zainteresowań naukowych i dydaktycznych mieści się zagadnienie reprezentacji prawa w filmie i nauczanie terminologii prawniczej i kultury poprzez film. Podczas pracy ze studentami w ramach autorskiego przedmiotu PNJA podstawy języka prawa wykorzystuję filmy zaliczane do gatunku znanego jako *trial movies* (pol. dramat sądowy). W artykule „Law goes to the movies. Dyskusja nad reprezentacją prawa w filmie na lekcji języka angielskiego” (*Interdyscyplinarność w dydaktyce nauczania języków obcych*, red. K. Jaworska-Biskup, B. Kijek i A. Sz wajczuk, Zapol 2011, s. 219-234) poruszyłam bliskie związki prawa z filmem, przedstawiłam przykładowy korpus filmów amerykańskich, brytyjskich i polskich należących do gatunku dramatu sądowego oraz wskazówki praktyczne zastosowania filmu w kształceniu określonych kompetencji językowych.

5.5. PRZYSZŁE PLANY BADAWCZE

W przyszłości pragnę kontynuować podjęte badania w dziedzinie prawa i literatury oraz literatury walijskiej i szkockiej. Obecnie pracuję nad monografią w języku polskim zatytułowaną *Obraz dziecka w średniowiecznej literaturze walijskiej*. Temat pracy narodził się w trakcie pisania monografii przedłożonej jako główne osiągnięcie naukowe w procedurze o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Analizując literaturę średniowiecznej Walii uwagę moją zwróciły liczne odniesienia do dzieciństwa i rodzicielstwa. Ograniczony zakres rozprawy habilitacyjnej nie pozwolił mi na rozwinięcie tego aspektu. Jako materiał badawczy obrałam, obok *Mabinogion*, poezję walijską, przede wszystkim gatunek określany mianem *marwnad* będący odpowiednikiem polskiego trenu. Innym tematem znajdującym się w kręgu moich zainteresowań jest obraz prawa w poezji walijskiej. Realizacja obu zadań wiąże się z dalszym doskonaleniem znajomości języka walijskiego i pogłębianiem wiedzy o literaturze walijskiej, zwłaszcza poezji. Moje plany badawcze uwzględniają ponadto analizę prawa szkockiego w balladach i odzwierciedlenie zróżnicowania prawa Szkocji w literaturze szkockiej i angielskiej. Zagadnieniem, które w mojej ocenie zasługuje na głębsze spojrzenie jest także refleksja nad prawem w polskich przekładach literatury angielskiej, walijskiej i szkockiej. Szczególnie nurtującym mnie tematem jako badacza jest problem ekwiwalencji pojęć prawnych w oryginale i przekładzie dzieła literackiego. Przedsięwzięcia te należą do nowatorskich i oryginalnych badań, które nie doczekały się do tej pory opracowań na gruncie

literaturoznawstwa i, w mojej opinii, wnoszą znaczny wkład w jego rozwój.

6. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA

W momencie podjęcia pracy w Katedrze Filologii Angielskiej w 2010 roku powierzono mi prowadzenie seminarium magisterskiego z dziedziny przekładu literackiego, co stanowiło dla mnie nowe wyzwanie naukowe i dydaktyczne. Doświadczenie zdobyte w pracy ze studentami na wspomnianym seminarium połączone z samodzielnym studiowaniem obszernej literatury przedmiotu zaowocowały nie tylko powstaniem prac magisterskich dotyczących różnych aspektów przekładu literackiego i recepcji literatury angielskiej w Polsce w kolejnych latach, ale ugruntowały także moje zainteresowania badawcze w dziedzinie literaturoznawstwa.

W latach 2010-2018 byłam promotorem 38 prac magisterskich z dziedziny przekładu literackiego i specjalistycznego na studiach stacjonarnych, 14 prac licencjackich na temat literatury walijskiej, szkockiej i angielskiej na studiach niestacjonarnych oraz 4 prac licencjackich z metodyki nauczania języka angielskiego na studiach niestacjonarnych. W bieżącym roku akademickim 2018/2019 prowadzę seminarium dyplomowe na studiach niestacjonarnych na temat prawo w literaturze, upowszechniając wiedzę o związkach prawa i literatury wśród studentów Instytutu Anglistyki. Zajęcia te pozwalają odkrywać studentom pozycje składające się na kanon literatury angielskiej na nowo, przez pryzmat prawa i terminologii prawniczej w nich zawartych. Obecnie piastuję funkcję promotora jednej pracy magisterskiej w dziedzinie prawa i literatury. Do tej pory byłam recenzentem 14 prac magisterskich w zakresie studiów celtyckich, literatury walijskiej, szkockiej, irlandzkiej i angielskiej, 4 prac licencjackich dotyczących tematyki współczesnej literatury angielskiej oraz 8 prac licencjackich z metodyki nauczania języka angielskiego.

Podjmując zatrudnienie w Katedrze Filologii Angielskiej (obecnie Instytut Anglistyki) Uniwersytetu Szczecińskiego powierzono mi opracowanie programu i prowadzenie nowego, autorskiego przedmiotu PNJA podstawy języka prawa na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, który wykładam do chwili obecnej i którego jestem koordynatorem. W ramach utworzonego w 2016 roku kierunku studiów Global Communication opracowałam sylabusy dla przedmiotów: język komunikacji prawnej, komunikacja w instytucjach UE, tłumaczenie tekstów ekonomicznych, tłumaczenie tekstów prawnych. Moje obowiązki dydaktyczne w Instytucie Anglistyki wiążą się z prowadzeniem różnych przedmiotów: PNJA (pisanie, zaawansowane sprawności językowe), PNJA podstawy języka prawa, tłumaczenie tekstów prawnych, język komunikacji prawnej, komunikacja w instytucjach UE, tłumaczenie

tekstów literackich i fachowych. Po przekształceniu Katedry Filologii Angielskiej w Instytut Anglistyki i utworzeniu Zakładu Języków i Kultur Celtyckich w 2016 roku prowadzę autorskie wykłady z przedmiotów historia średniowiecza i literatury celtyckie oraz współczesne literatury celtyckie i instytucje kulturalne, doskonaląc swój warsztat dydaktyczny i badawczy w zakresie literatury, historii i kultury Walii, Szkocji i Irlandii. Posiadam bogate doświadczenie w prowadzeniu przedmiotów z dydaktyki nauczania języka angielskiego i specjalnych potrzeb edukacyjnych oraz seminariów dyplomowych, które nabyłam w trakcie pracy zawodowej w instytucjach doskonalących nauczycieli takich jak PWSZ w Chełmie, Sandomierzu i Szczecińskiej Szkole Wyższej Collegium Balticum.

W latach 2011-2012 byłam koordynatorem Praktycznej Nauki Języka Angielskiego. Od 2010 roku do chwili obecnej sprawuję funkcję opiekuna roku kolejnych roczników na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Biorę również regularny udział w komisjach egzaminacyjnych przedmiotu Praktycznej Nauki Języka Angielskiego.

W 2012 roku w ramach współpracy Uniwersytetu Szczecińskiego z Uniwersytetem im. Ernsta Moritza Armdta w Greifswaldzie przeprowadziłam zajęcia na temat: *Medieval Welsh law: reflections in literature* dla studentów tamtejszej anglistyki, które dotyczyły takich zagadnień jak: prawo i literatura, rozwój prawa w średniowiecznej Walii, charakterystyka prawa walijskiego i jego odzwierciedlenie w literaturze.

7. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA I POPULARYZATORSKA

Z chwilą podjęcia zatrudnienia w Katedrze Filologii Angielskiej na Uniwersytecie Szczecińskim włączyłam się w promowanie tej jednostki. W ramach działalności organizacyjnej i popularyzatorskiej byłam pomysłodawczynią i współorganizatorką konferencji naukowej *Interdyscyplinarność w dydaktyce nauczania języków obcych*, która odbyła się w 2011 roku. Konferencji towarzyszyła debata nad nauczaniem języków obcych w dobie indywidualizacji procesu przyswajania języków obcych, różnorodności kulturowej i językowej. Konferencja była skierowana do środowiska naukowego, nauczycieli języków obcych i innych osób zainteresowanych wspieraniem rozwoju edukacji obcojęzycznej w Polsce. Oprócz sesji naukowych i wykładów plenarnych, odbyły się także warsztaty przeznaczone dla nauczycieli szkół publicznych. Konferencja owocowała monografią wydaną w 2011 roku pod tytułem *Interdyscyplinarność w dydaktyce nauczania języków obcych*, którą współredagowałam z koleżankami z Katedry Filologii Angielskiej, Aliną Sz wajczuk i Barbarą Kijek.

W 2014 roku pomagałam w organizacji konferencji *Celtic puzzles. Social politics of Wales* zorganizowanej przez Instytut Politologii i Europeistyki US i Katedrę Filologii Angielskiej US we współpracy z Instytutem Nauk Politycznych UW, Instytutem Europeistyki UW oraz Forschungsstelle für Minoritätensprachen Universität Leipzig. Brałam także aktywny udział w konferencjach organizowanych przez innych pracowników Instytutu Anglistyki, prezentując rezultaty swoich badań naukowych i zainteresowań literackich, a mianowicie:

1. Who is 'us' and who is 'them' after 9/11 – Reflections on language, culture and literature in times of ideological clashes w 2011 roku (referat: *Living in the aftermath of terrorism Chris Cleave's Incendiary*)
2. Gender in English studies symposium w 2012 roku (referat: *The legal position of a woman under medieval Welsh law*)
3. Transmediating cultures w 2016 roku (referat: *Representing or misrepresenting the legend of the city of Ys in art, literature, music, and games*)
4. Disrespected neighbours: cultural stereotype in literature and film (Instytut Anglistyki US we współpracy z Uniwersytetem w Jenie) w 2016 roku (referat: *The stereotype of an Irishman in Giraldus Cambrensis' Topographia Hiberniae (The History and Topography of Ireland)*).

W 2015 roku wystąpiłam w regionalnej telewizji Pomerania wraz z gościem z Irlandii, promując organizowany wówczas przez Katedrę Filologii Angielskiej *Irish Week*. Podczas rozmowy w studio poruszone zostały między innymi takie tematy jak literatura i kultura Irlandii, język irlandzki i studia irlandzkie w Polsce. Obok rozwijania wiedzy o Irlandii spotkanie miało także na celu popularyzację specjalizacji celtyckiej na kierunku filologia angielska Uniwersytetu Szczecińskiego.

Od utworzenia Zakładu Języków i Kultur Celtyckich w 2016 roku biorę aktywny udział w organizacji *Welsh Days*, cyklicznych spotkań skierowanych do studentów, pracowników naukowych i uczniów szkół szczecińskich, obejmujących wykłady gości z zagranicy jak i pracowników Zakładu Języków i Kultur Celtyckich, których głównym celem jest rozwój studiów celtyckich w Szczecinie. Podczas *Welsh Days* zorganizowanych w 2015 roku wygłosiłam wykład na temat *The legend of Brutus in the Welsh Wars of Independence*. Byłam również współorganizatorką dni promujących poezję Menny Elfyn w Szczecinie w 2018 roku. W ramach tego wydarzenia prowadziłam wieczór poezji Menny Elfyn, który odbył się dzięki zainicjowanej przeze mnie współpracy Zakładu Języków i Kultur Celtyckich z szczecińskim oddziałem Związku Literatów Polskich. Podczas tego wieczoru

zaprezentowano wybrane wiersze autorki. Byłam także odpowiedzialna za organizację pobytu Menny Elfyn w Instytucie Anglistyki. Obecnie biorę udział w projekcie dotyczącym tłumaczenia poezji Menny Elfyn na język polski realizowanym w Zakładzie Języków i Kultur Celtyckich pod kierunkiem Profesor Sabine Asmus. Projekt ma na celu publikację pierwszego polskiego przekładu poezji tej autorki i popularyzację współczesnej literatury walijskiej w Polsce. Na potrzeby projektu w 2018 roku współorganizowałam (wraz z mgr Katarzyną Labuhn) warsztaty przekładu poezji Menny Elfyn dla studentów specjalizacji celtyckiej. Warsztaty miały charakter praktyczny. W ich trakcie studenci mieli za zadanie samodzielne przetłumaczenie wierszy poetki na język polski.

Ważnym aspektem mojej pracy zawodowej jest popularyzacja prowadzonych przeze mnie badań naukowych i promocja Instytutu Anglistyki w środowisku lokalnym wśród uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych, a od utworzenia Zakładu Języków i Kultur Celtyckich, propagowanie wiedzy o kulturze, literaturze i historii Walii, Irlandii i Szkocji. Aktywnie angażuję się we wszelkie wydarzenia skierowane do tego typu odbiorców.

Podczas Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki zorganizowanego przez Uniwersytet Szczeciński w 2011 roku reprezentowałam Wydział Filologiczny, przedstawiając warsztaty zatytułowane *Zbrodnia i kara w filmie brytyjskim i amerykańskim*. W 2018 roku podczas kolejnej edycji Zachodniopomorskiego Festiwalu Nauki wygłosiłam wykład *Games in medieval Wales as illustrated by selected Welsh literature* i przeprowadziłam warsztaty *English and Polish criminal law – a comparative perspective*. W 2016 roku pomagałam w organizacji wykładów dla szkół w ramach *Irish Week*. W 2017 roku byłam organizatorką „Dnia dla Ucznia” w ramach *Welsh Days*, w którym uczestniczyli uczniowie szkół objętych patronatem Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego. Spotkaniu przyświecała integracja środowiska akademickiego z Zakładem Języków i Kultur Celtyckich z uczniami i nauczycielami szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz promocja studiów celtyckich i języka walijskiego. Uczestnicy tego spotkania wysłuchali wykładów i wzięli udział w warsztatach dotyczących literatury i kultury walijskiej oraz mieli okazję zapoznać się z podstawami języka walijskiego. Moja rola nie ograniczyła się jedynie do organizacji, ale także objęła aktywne uczestnictwo poprzez wygłoszenie wykładu pod tytułem *Representations and misrepresentations of Welsh literature in popular culture*.

Równoległe z pracą naukowo-dydaktyczną pełnię również szereg obowiązków administracyjnych i organizacyjnych. W 2012 roku byłam członkiem Komisji Rekrutacyjnej na Wydziale Filologicznym. W 2016 roku uczestniczyłam w zespole wdrażającym program

Egeria na kierunku filologia angielska i komunikacja globalna. Od 2016 roku wykonuję zadania administracyjne w Zakładzie Języków i Kultur Celtyckich, polegające między innymi na wdrażaniu nowych programów kształcenia, sporządzaniu umów, prowadzeniu i tłumaczeniu dokumentacji, protokołowaniu zebrań jednostki, rezerwacji sal na cykliczne wydarzenia. W 2017/2018 roku powierzono mi opiekę nad stypendystą Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta, w ramach której udzielałam merytorycznego, technicznego i praktycznego wsparcia gościowi ze Stanów Zjednoczonych w zakresie organizacji pracy dydaktycznej i spraw bieżących. W 2018 roku organizowałam również pobyt w Instytucie Anglistyki uczestnika programu Erasmus Teaching Mobility.

Katarzyna Jaworska-Biskup
Katarzyna Jaworska-Biskup